

LECTURA

Ni una més

- **Q**uan Déu va crear la humanitat, va fer a les persones segons la seva imatge. Per això, cada cop que neix un nen o una nena, és un nou rostre de Déu que guaita el món. Això no li agrada a Hunhau¹, el Senyor del Mal, que va decidir cobrar-se un tribut per cada nou nen que nasqués. Per això, una mare mor en donar a llum per cada cert nombre de naixements. Aquest tribut han de pagar-lo moltes dones... És allò normal i ha estat així des del principi dels temps. Mira Candelària, Neyvi ja ha tingut cinc fills, i es veu que ara l'Hunhau vol cobrar-se el seu tribut.

- Vinga mama, aquest part venia amb moltes complicacions, i Neyvi estava massa feble. Hem d'esperar que es curi. No és moment que l'Hunhau es cobri el seu tribut, almenys mentre jo pugui evitar-ho.

A Melva li agradava sentir parlar la mare i l'àvia. En la seva família, les dones són llevadores des de fa molt de temps. La seva àvia en va ensenyar a la seva mare i ara li tocava a ella. Per a una indígena maia és molt important continuar una tradició com aquesta. Encara que l'àvia ja no exercia per la seva edat, a Candelària, la mare de Melva, li agradava contar-li tots els casos en què actuava i Melva en sentir-les parlar, aprenia...

¹ Hunhau és, en la mitologia maia, com el dimoni en el cristianisme. A Guatemala, com en altres zones indígenes d'Amèrica, convertides al cristianisme des de la seva religió anterior, encara avui es continua donant una curiosa barreja de les creences.

Tota la seva família viu en una aldea de Guatemala, a la província de Totonicapán, a l'occident del país. És una zona muntanyosa i la població està dispersa per aldees. Neyvi viu en una altra de les aldees, més amunt, a la muntanya. La gent és molt pobra i a la zona no hi ha serveis mèdics així que l'atenció de les malalties depèn en una gran part de les pròpies famílies i de la xarxa comunal de salut, que són persones que, en el millor dels casos, han rebut un curset intensiu: promotors de salut, llevadores, curanderos indígenes...

Aquí, 9 de cada 10 parts són atesos per les llevadores tradicionals, que des de sempre han anat transmetent-se els seus coneixements d'unes a altres. Afortunadament, algunes coses van canviant i Candelària ha rebut un curs de llevadora que imparteix una organització local sense ànim de lucre, l'Associació per a la Promoció, Investigació i Educació d'Occident. Li han ensenyat qüestions bàsiques de salut, d'atenció en el part, fins i tot com descobrir problemes durant l'embaràs². Melva està desitjant poder fer-lo... però per a això encara queden uns quants anys, de manera que mentrestant, sempre aprofita per preguntar i tractar d'aprendre de la seva mare.

Dies abans, quan ja s'havia fet fosc, havien vingut a buscar la seva mare. Neyvi s'havia posat de part unes setmanes abans del que estava previst. Aquesta vegada, la seva mare no va deixar que l'acompanyés.

El part es presentava difícil, tant que Candelària va jutjar que hi havia un gran risc per a la mare i el nen. Va decidir que havien de portar-la a la ciutat de Totonicapán. Els familiars van preparar una llitera i tots van posar-se en marxa, mentre Candelària, com podia, atenia Neyvi. Van ser quatre hores de marxa a peu pels camins de les muntanyes fins que van arribar a una carretera i van poder aturar un cotxe que la va portar a l'hospital. Malgrat tenir molt poca formació, els coneixements de Candelària van salvar Neyvi i el seu fill.

Després d'estar ingressada uns dies, va haver de tornar a la seva aldea, tot i que encara estava molt feble. Candelària anava a atendre-la gairebé tots els dies.

² El projecte al qual pertanyen aquests cursos, està finançat per Mans Unides.

Per fi, tres setmanes després del naixement, Neyvi estava millor i Melva va poder acompanyar la seva mare a visitar-la. Una nena petita se li va acostar i li va preguntar si era la filla de la llevadora. Quan va contestar afirmativament, la nena, amb un somriure, li va donar una nina de drap.

- Això és per a tu. Neyvi és la meva mama.

I en aquests moments, Melva s'omplia d'alegria, orgullosa de tenir una mare que, un cop més, havia burlat l'Hunhau. Ella anava a escola i sabia que darrere les antigues llegendes i tradicions, hi ha malalties reals per manca d'assistència mèdica i de medicines. Això era el que més li sabia greu, i estava decidida a aprendre prou, com perquè, gràcies a ella, Hunhau es cobrés molts pocs tributs. I si fos possible, cap.

